

Seinäjoki

SEINÄJOEN KAUPUNGIN PERUSKOULUJEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

NÄIN EDISTÄT
TASA-ARVOISUUTTA JA
YHDENVERTAISUUTTA!

OPETTAJAN MUISTILISTA

- TERVEHDIN, KIITÄN, PYYDÄN ANTEEKSI.
- OLEN HELPOSTI LÄHESTYTTÄVÄ.
- KANNUSTAN OPPILAITA HYVÄÄN KÄYTKÖSEEN.
- KANNUSTAN OPPILAITA KÄYTTÄYTYMÄÄN YHDESSÄ SOVITTUJEN TAVOITTEIDEN JA HYVIEN TAPOJEN MUKAISESTI.
- KANNUSTAN OPPILAITA OSALLISUUTEEN KOULUYHTEISÖSSÄ.
- PUUTUN JÄMÄKÄSTI HUONOON KÄYTKÖSEEN, EPÄASIAALLISEEN PUHEESEEN, SYRJINTÄÄN JA KIUSSAMISEEN.
- RAKENNAN OPPILAIDEN KESKINÄISTÄ LUOTTAMUSTA OPETUSRYHMÄSSÄNI.
- HUOLEHDIN, ETTÄ KUKAAN EI JÄÄ YKSIN.
- OHJAAAN RYHMIEN JA PARIEN MUODOSTAMISTA.
- SUUNNITTELEN ISTUMAJÄRJESTYKSEN.
- ARVIOIN OPPILAITEN OSAAMISTA JA OPPIMISTA OIKEUDENMUKAISESTI.
- PUHUN ARVOSTAVASTI.
- OSALLISTUN KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖHÖN.
- KOHTAAN HUOLTAJIA TASAVERTAISINA KASVATUKUMPPANEINA.
- HUOMIOIN PERHEIDEN MONINAISUUDEN JA YKSILÖLLISET TARPEET KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖSSÄ.
- HUOLEHDIN, ETTÄ KOULUYHTEISÖSSÄ OPPILASTA KUUNNELLAAN JA ARVOSTETAAN.
- HUOLEHDIN, ETTÄ OPPILAAN OPPIMISESTA JA HYVINVOINNISTA VÄLITETÄÄN.
- TUTUSTUN TASA-ARVOTYÖ ON TAITOLAJI –OPPAASEEN (OPH 2015: 5).

NÄISTÄ ASIOISTA
MUODOSTUU KOULUN
TOIMINTAKULTTUURI
JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.

TASA-ARVO & YHDEN & KOULU

VOINEN YHVERTAINEN ULU

NÄIN EDISTÄT
TASA-ARVOISUUTTA JA
YHDENVERTAISUUTTA!

● OPPILAAN MUISTILISTA

- TERVEHDIN, KIITÄN, PYYDÄN ANTEEKSI.
- MENEN ROHKEASTI JUTTELEMAAN MUILLE IHMISSILLE.
  - HALUAN YMMÄRTÄÄ MUITA.
- HYVÄKSYN TOISET SELLAISINA KUIN HE OVAT.
  - EN JÄTÄ KETÄÄN YKSIN.
- KUNNIOITAN TOISTEN YKSITYISYYTTÄ, KOSKEMATTO-
MUUTTA JA MAAILMANKATSOMUSTA.
  - KUNNIOITAN TOISTEN MIELIPITEITÄ.
  - PUHUN ARVOSTAVASTI.
- JOS NÄEN VÄÄRYYYTÄ, EPÄSOPUA TAI SYRJINTÄÄ,
KERRON AIKUISELLE.
- RAKENNAN HYVÄÄ YHTEISHENKEÄ OPPIMISRYH-
MISSÄNI JA KOULUSSANI.
  - HUOMIOIN JA AUTAN KOULUN ARJESSA.
- OSALLISTUN JA OLEN MUKANA YHTEISESSÄ
TOIMINNASSA.
  - TOIMIN VASTUULLISESTI.

NÄISTÄ ASIOISTA
MUODOSTUU KOULUN
TOIMINTAKULTTUURI
JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.

NÄIN EDISTÄT
TASA-ARVOISUUTTA JA
YHDENVERTAISUUTTA!

OPETTAJAN MUISTILISTA

- TERVEHDIN, KIITÄN, PYYDÄN ANT.
- OLEN HELPOSTI LÄHESTYTTÄVÄ.
- KANNUSTAN OPPILAITA HYVÄÄN I
- KANNUSTAN OPPILAITA KÄYTTÄYT
- OITTEIDEN JA HYVIEN TAPOJEN MUK.
- KANNUSTAN OPPILAITA OSALLISUU
- PUUTUN JÄMÄKÄSTI HUONOON KÄY
- PUHEESEEN, SYRJINTÄÄN JA KIUUSAAMI.
- RAKENNAN OPPILAIDEN KESKINÄISTÄ
- RYHMÄSSÄNI.
- HUOLEHDIN, ETTÄ KUKAAN EI JÄÄ YKSII
- OHJAAAN RYHMIEN JA PARIEN MUODOS1
- SUUNNITTELEN ISTUMAJÄRJESTYKSEN.
- ARVIOIN OPPILAITEN OSAAMISTA JA
- OPPIMISTA OIKEUDENMUKAISESTI.
- PUHUN ARVOSTAVASTI.
- OSALLISTUN KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ
- KOHTAAN HUOLTAJIA TASAVERTAISINA
- KASVATUSKUMPPANEINA.
- HUOMIOIN PERHEIDEN MONINAISUUDEN JA
- YKSILÖLLISET TARPEET KODIN JA KOULUN
- YHTEISTYÖSSÄ.
- HUOLEHDIN, ETTÄ KOULUYHTEISÖSSÄ OPPILAS
- KUUNNELLAAN JA ARVOSTETAAN.
- HUOLEHDIN, ETTÄ OPPILAAN OPPIMISESTA JA
- HYVINVOINNISTA VÄLITETÄÄN.
- TUTUSTUN TASA-ARVOTYÖ ON
- TAITOLAJI –OPPAASEEN (OPH 2015: 5).

NÄISTÄ ASIOISTA
MUODOSTUU KOULUN
TOIMINTAKULTTUURI
JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.

TASA-ARVOINEN YHDENVERTAINEN & KOULU

LAATINUT: SEINÄJOEN KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN OPS-TIIMI.

ULKOASU: ALEXANDER SALORANTA JA TEIJO PÄKKILÄ

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	6
2. TASA-ARVON EDISTÄMINEN KOULUSSA	7
3. YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN KOULUSSA	9
4. MITÄ TEHDÄÄN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN TOTEUTUMISEKSI?	11
5. KOULUN OMA TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA	13
LIITE: MUISTILISTA KOULUARKEEN	15

1. JOHDANTO

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa kouluja ja oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman. Lisäksi yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma nojaa sekä tasa-arvolakiin¹ että yhdenvertaisuuslakiin² ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin³.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisoikeuskysymyksiä. Jokaisella opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opettajalla on virkavelvollisuus edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO

YHDENVERTAISUUS terminä viittaa samanarvoisuuteen eri ihmisryhmien välillä. Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntaututumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Näitä kutsutaan syrjintäperusteiksi.

TASA-ARVOLLA viitataan Suomen lainsäädännössä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta johtuvan syrjinnän poistamiseen.

¹ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5a§

² Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

³ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

2. TASA-ARVON EDISTÄMINEN KOULUSSA

Oppilaita tulee tukea opetuksen ja ohjauksen avulla niin, että he voivat tehdä oppiaine-, koulutus- ja muita valintoja yksilöllisten ominaisuuksiensa, vahvuuksiensa ja motivaatiotekijöidensä, ei sukupuolensa, perusteella. Oppilaan rakentaessa omaa sukupuoli-identiteettiään ymmärtävästi moninaisuuteen suhtautuva opettaja on avainasemassa. On tärkeää edistää sukupuolitietoisuutta koulun johtamisella sekä systemaattisella tasa-arvosuunnittelulla.

Sukupuolisensitiivisyys merkitsee työntekijöillä herkkyyttä huomioda jokainen omanlaisena ainutkertaisena yksilönä ja samalla kykyä ymmärtää sukupuolen erilaiset yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja sosiaaliset vaikutukset nuorten naiseksi tai mieheksi kasvamisessa. Tyttöjen ja poikien kasvun kipukohdat ovat pitkälti sukupuolisidonnaisia. Sukupuolisensitiivisesti tarkasteltuna tyttö- ja poikatyössä tunnistetaan erilaisia tyttöä ja poikana olemisen malleja sekä niihin liittyviä arvostuksia ja kipukohtia, kyseenalaistetaan stereotyyppisiä malleja ja tuetaan löytämään omia voimavaroja, ja olemaan rohkeasti sellainen kuin itse on.

Koulutyössä pyritään vahvistamaan oppilaiden kykyjä ja taitoja olla yhdessä muiden kanssa ja tarjotaan mahdollisuus olla osa yhteisöä. Sukupuolisensitiivinen työ merkitsee oman sukupuolen nostamista esiin myönteisenä voimavarana ja samalla huomioi sukupuolten välisiä eroja niitä kuitenkaan arvottamatta.

Lisää tietoa sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisestä työstä: [Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen työ Kaikki käy koulua –toimintamallissa v. 2016](#).

Oppiaineissa voi olla erilaisia tapoja käsitellä tasa-arvokysymyksiä. Vuosiluokittain niitä käsitellään oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Oppiaineissa, oppimisympäristöissä ja oppimateriaalivalinnoissa voidaan huomioda sisältöjen moninaisuus ja yhdenvertaisuusteemojen käsittely.

Lisää tietoa tasa-arvon edistämisestä oppiaineittain eri vuosiluokilla Opetushallituksen julkaisun luvussa 2.2 [Tasa-arvotyö on taitolaji](#) (OPH 2015: 5).

SUKUPUOLITIE TOINEN OPETTAJA

- ymmärtää sukupuolta muokkaavia sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä tietää, että niihin voi vaikuttaa
- tunnistaa omia taipumuksiaan suhtautua oppilaisiin eri tavoin sukupuolen mukaan
- antaa oppilaalle tilaa olla omanlaisensa ilman perinteisiä sukupuoliodotuksia
- osaa tukea oppilaan kasvua ja sukupuoli-identiteetin rakentumista silloinkin, kun oppilas on epävarma sukupuoli-identiteetistään tai kuuluu sukupuolivähemmistöön, sekä osaa tarvittaessa ohjata oppilaan oppilashuollon palveluihin
- purkaa työyhteisössään opetuksen sukupuolittavia ajattelu- ja vuorovaikutusmalleja sekä käytäntöjä
- osaa analysoida oppilaiden kanssa tyttöjen ja poikien, naisten ja miesten ja sukupuolivähemmistöjen kohtaamia rakenteellisia epätasa-arvotekijöitä
- edistää tasa-arvoa aktiivisesti omassa luokassaan ja kouluyhteisössään valitessaan oppimateriaaleja, työtapoja ja yhteistyökumppaneita
- kehittää koulun toimintakulttuuria sukupuolitietoiseksi ja osallistuu koulun tasa-arvosuunnitelmaan.

Tasa-arvotyö on taitolaji (OPH 2015: 5, s. 18-19).

3. YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN KOULUSSA

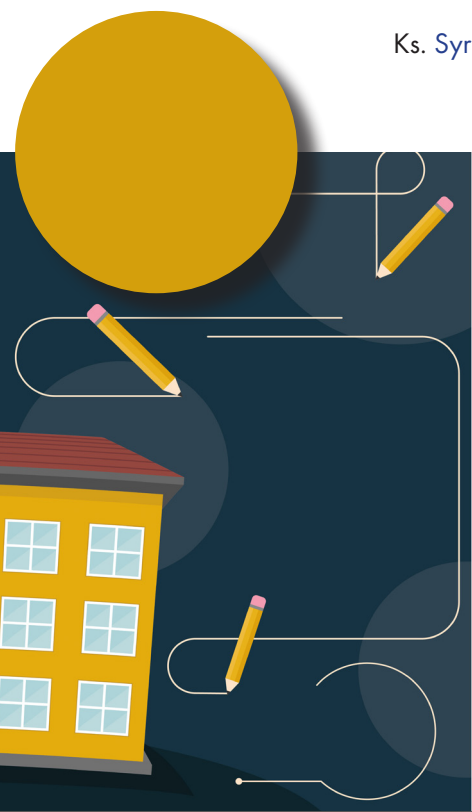
Kun tasa-arvon käsite tarkoittaa laissa erityisesti sukupuolten tasa-arvoa, yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä. Yhdenvertaisuus tarkoittaa perustuslain kuudennessa pykälässä kaikkien kansalaisten tasa-arvoista kohtelua, kaikkien yhdenvertaisuutta lain edessä ja sitä, ettei ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi on kiinnitettävä huomiota oppilaiden valintaperusteisiin, koulutuksessa käytettävään oppimateriaaliin, kiusaamista ja häirintää estäviin toimenpiteisiin, opetustilanteiden tasapuolisuuteen, opintosuoritusten arvioimiseen ja opettajien yhdenvertaisuusosaamiseen.

Yhdenvertaisuussuunnittelun päämääränä koulussa on syrjinnän tunnistaminen, siihen puuttuminen, toiminnan ja käytäntöjen arviointi yhdenvertaisuuden näkökulmasta, yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen ja osallisuuden lisääminen.

Koulu vaikuttaa suoraan siihen, miten yhteiskunnassamme hyväksytään erilaisuutta ja monimuotoisuutta.

Ks. [Syrjinnästä vapaa koulu](#).

SYRJINNÄSTÄ VAPAA KOULU

- Sitoutuu vastustamaan ja puuttumaan kaikenlaiseen syrjintään, kiusaamiseen ja häirintään kouluyhteisön kaikilla tasoilla oppilaista henkilökuntaan.
- Tunnustaa ja hyväksyy ihmisten erilaisuuden osaksi kouluyhteisöä.
- Sitoutuu tasoittamaan eriarvoisuutta sekä edistämään ja ylläpitämään yhdenvertaisuutta.

SYRJINNÄSTÄ VAPAASSA KOULUSSA

- jokaisella oppilaalla ja aikuisella on vapaus määritellä itsensä ja oma identiteettinsä.
- jokaisella oppilaalla ja aikuisella on mahdollisuus tuntea kuuluvansa yhteisöön ja osallistua kaikkeen yhteiseen toimintaan
- mahdollistetaan erilaisia vähemmistöjä edustavien näkyvyys ja osallisuus oppilas- ja henkilökuntatoiminnassa sekä rekrytoinnissa.
- edistetään oppilaiden ja aikuisten kykyä tunnistaa ja hyväksyä erilaisuus osaksi koko tarjotaan mahdollisuuksia oppilaille ja aikuisille tarkastella kriittisesti omia asenteita, ennakkoluuloja ja stereotyyppioita.
- tarjotaan mahdollisuuksia keskustella syrjimättömyydestä.
- tiedotetaan, opetetaan, kasvatetaan ja mallitetaan erilaisuuden hyväksymistä, hyvää käytöstä ja kohteliaisuutta, kunnioittamista ja syrjimättömyyttä.

Ks. [Syrjinnästä vapaa koulu](#).

4. MITÄ TEHDÄÄN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN TOTEUTUMISEKSI?

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttaminen koulussa tarkoittaa puhumista ja kuuntelemista, puuttumista sekä muuttumista.

1. PUHUTAAN JA KUUNNELLAAN

Koulussa on puhuttava tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Koulussa keskustellaan kiusamisesta, häirinnästä, syrjinnästä, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. Koulun kaikkia käytäntöjä, toimintatapoja ja oppiaineistoja arvioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta: Edistävätkö tavat, käytännöt, toiminta ja aineistot tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vai estävätkö ne sitä? Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tulee olla esillä muun muassa silloin, kun suunnitellaan koulun toimintaa, juhlia ja tiloja, muodostetaan opetusryhmiä ja valitaan oppimisympäristöjä, menetelmiä ja aineistoja.

Lisäksi koulun tulee varmistaa, että jokainen kouluyhteisön jäsen tulee kuulluksi, nähdyksi ja hyväksytyksi omine vahvuuksineen ja erityispiirteineen. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on kouluyhteisön yhteinen asia. Keskustelun tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta tulisi olla jatkuvaa, kannustavaa ja kunnioittavaa.

Puhuminen ja kuunteleminen tarkoittavat järjestelmällistä oppilaita osallistavaa tasa-arvotyötä pitkin lukuvuotta. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ihanteena käsitellään eri aineiden oppitunneilla, päivänavauksissa ja teemapäivissä. Oppiaineissa voi olla erilaisia tapoja käsitellä samoja kysymyksiä. Vuosiluokittain niitä käsitellään oppilaan ikä ja kehitys huomioon ottaen.

2. PUUTUTAAN

SEN MINKÄ NÄET, NÄET. SEN MINKÄ KUULET, KUULET.

Koulussa on puututtava eriarvoiseen kohteluun. Eriarvoinen kohtelu loukkaa yksilön oikeuksia ja estää yhdistävän luottamuksen syntymistä. Se vahingoittaa yhteishenkeä ja heikentää yhteisön vahvuuksia. Eriarvoinen kohtelu, kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta tulee nimetä ja pyrkiä lopettamaan.

Seinäjoen kaupungin Yhdessä yhteistyöllä -toimintamalli ohjaa arvostamaan kohtaamiseen sekä konfliktien rakentavaan ratkaisemiseen. ”Meidän hyvä fiilis” on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kantava voima. Se rakennetaan yhdessä yhteistyöllä. Näin yhteisössä syntyy hyväksyvä ja myönteinen ilmapiiri.

Toimintamalli perustuu moniammatillisen osaamisen hyödyntämiseen, oppilaiden osallistumiseen sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Yhdessä yhteistyöllä vahvistamme luottamuksen kulttuuria ja lisäämme sosiaalista yhdenvertaisuutta.

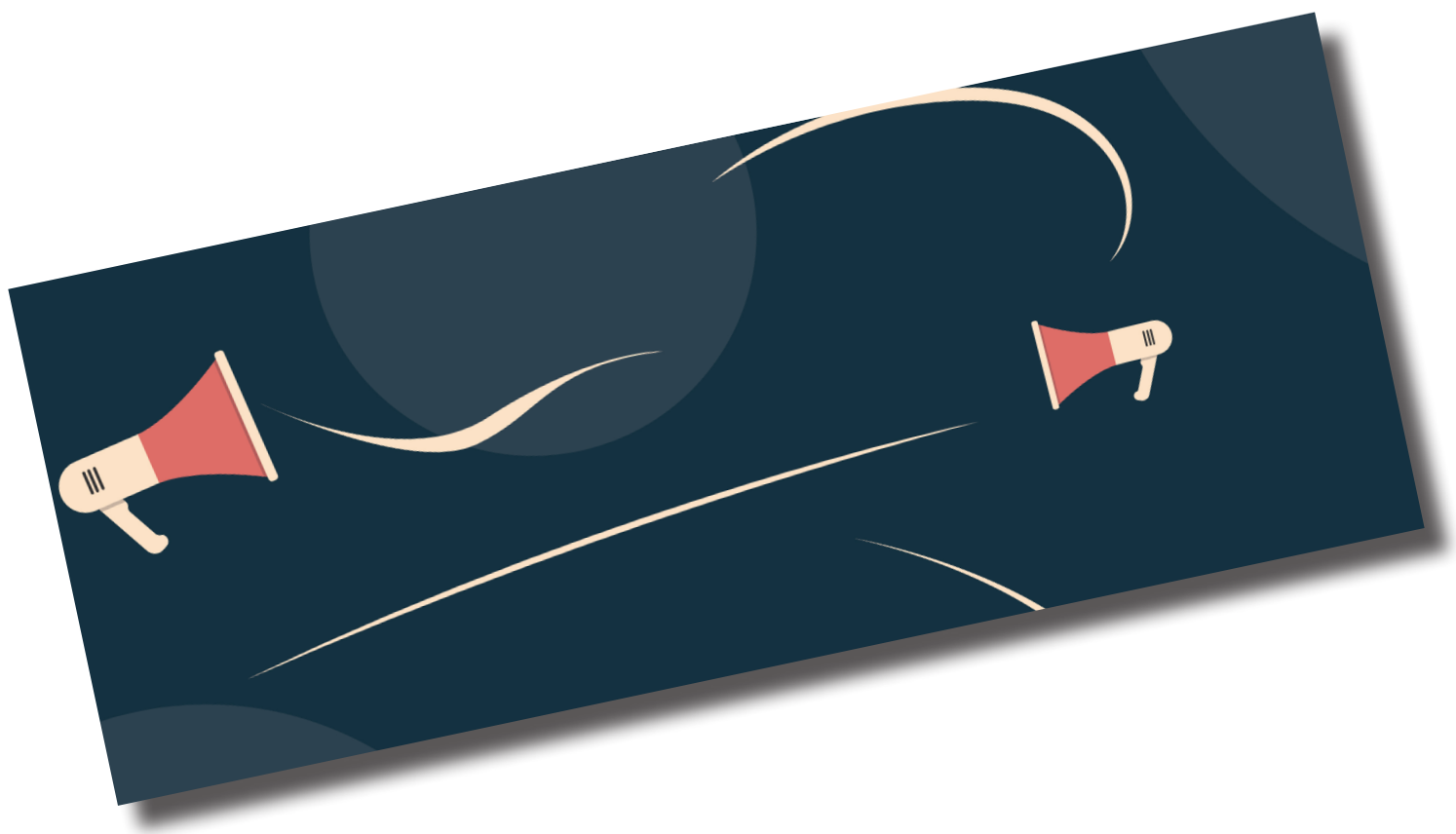
Vain yhteisestä sopimuksesta voi syntyä eriarvoisuutta vastustava koulu.

3. MUUTUTAAN

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi koulussa voidaan tehdä enemmän.

Kaikilla on oltava mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin. Osallisuus ja osallistaminen on yhteistä arkea. Koulussa seurataan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja niistä keskustellaan. Koulussa kiinnitetään huomiota kieleen, asenteisiin, ajattelu- ja toimintatapoihin sekä käytäntöihin, jotka saattavat luoda eriarvoisuutta. Jos niitä havaitaan, niihin puututaan välittömästi.

Koulussa on mahdollistettava ilmapiiri ja toimintakulttuuri, joissa jokainen voi olla oma itsensä. Se tarkoittaa vihapuheen ja syrjinnän tuomitsemista sekä ennakkoluulojen, oletusten ja yleistysten kitkemistä.

5. KOULUN OMA TASA-ARVO- JA YHDEN- VERTAISUUSUUNNITELMA

KOULU MUOKKAA TÄHÄN OMAN SUUNNITELMANSA

Koulussa tehtävä suunnitelma sisältää sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuusnäkökulmat. Siinä tulee huomioida:

1. SELVITYS OPPILAITOKSEN TILANTEESTA ELI KUVAUUS, MITEN TASA-ARVO JA YHDEN- VERTAISUUS TOTEUTUVAT KOULUSSA

- Mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittavat kouluarjessa?
- Miten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näkyvät koulussamme?

Huomioitava erityisesti:

- oppilas- ja opiskelijavalintojen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (erikoisluokat)
- opetuksen järjestämisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- opintasuoritusten arvioinnin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

KESKUSTELUN POHJAKSI SEKÄ HENKILÖKUNNALLE ETTÄ OPPILAILLE:

- Kohdellaanko koulussa mielestäsi kaikkia oppilaita yhdenvertaisesti?
- Voitko olla oma itsesi koulussa ja vaikuttavatko toisten mielipiteet valintoihisi?
- Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
- Millainen olisi mielestäsi tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu?

2. ARVIO AIKAISEMPAAN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMAAN SISÄLTyneiden TOIMENPITEIDEN TOTEUTTAMISESTA JA TULOKSISTA. MITEN KOULUMME TOIMINTAKULTTUURI ON MUUTTUNUT JA MUUTTUU?

3. TARVITTAVAT TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI. MITEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSASIOIHIN KOULUSSA VAIKUTETAAN?

MUISTILISTA KOULUARKEEN

OPETTAJAN JA KOULUN MUIDEN AIKUISTEN MUISTILISTA

- Tervehdin, kiitän, pyydän anteeksi.
- Olen helposti lähestyttävä.
- Kannustan oppilaita hyvään käytökseen.
- Kannustan oppilaita käyttäytymään yhdessä sovittujen tavoitteiden ja hyvien tapojen mukaisesti.
- Kannustan oppilaita osallisuuteen kouluyhteisössä.
- Puutun jämakästi huonoon käytökseen, epäasialliseen puheeseen, syrjintään ja kiusaamiseen.
- Rakennan oppilaiden keskinäistä luottamusta opetusryhmässäni.
- Huolehdin, että kukaan ei jää yksin.
- Ohjaan ryhmien ja parien muodostamista.
- Suunnittelen istumajärjestyksen.
- Arvioin oppilaitteni osaamista ja oppimista oikeudenmukaisesti.
- Puhun arvostavasti.
- Osallistun kodin ja koulun yhteistyöhön.
- Kohtaan huoltajia tasavertaisina kasvatuskumppaneina.
- Huomioin perheiden moninaisuuden ja yksilölliset tarpeet kodin ja koulun yhteistyössä.
- Huolehdin, että kouluyhteisössä oppilasta kuunnellaan ja arvostetaan.
- Huolehdin, että oppilaan oppimisesta ja hyvinvoinnista välitetään.
- Tutustun [Tasa-arvotyö on taitolaji](#) -oppaaseen (OPH 2015: 5).

NÄISTÄ ASIOISTA MUODOSTUU KOULUN TOIMINTAKULTTUURI JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.

**NÄIN EDISTÄT
TASA-ARVOISUUTTA JA
YHDENVERTAISUUTTA!**

OPETTAJAN MUISTILISTA

- TERVEHDIN, KIITÄN, PYYDÄN ANTEEKSI.
- OLEN HELPOSTI LÄHESTYTTÄVÄ.
- KANNUSTAN OPPILAITA HYVÄÄN KÄYTÖKSEEN.
- KANNUSTAN OPPILAITA KÄYTTÄYTYMÄÄN YHDESSÄ SOVITTUJEN TAVOITTEIDEN JA HYVIEN TAPOJEN MUKAISESTI.
- KANNUSTAN OPPILAITA OSALLISUUTEEN KOULUYHTEISÖSSÄ.
- PUUTUN JÄMÄKÄSTI HUONOON KÄYTÖKSEEN, EPÄASIALLISEEN PUHEESEEN, SYRJINTÄÄN JA KIUSSAMISEEN.
- RAKENNAN OPPILAIDEN KESKINÄISTÄ LUOTTAMUSTA OPETUSRYHMÄSSÄNI.
- HUOLEHDIN, ETTÄ KUKAAN EI JÄÄ YKSIIN.
- OHJAAAN RYHMIEN JA PARIEN MUODOSTAMISTA.
- SUUNNITTELEN ISTUMAJÄRJESTYKSEN.
- ARVIOIN OPPILAITTENI OSAAMISTA JA OPPIMISTA OIKEUDENMUKAISESTI.
- PUHUN ARVOSTAVASTI.
- OSALLISTUN KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖHÖN.
- KOHTAAN HUOLTAJIA TASAVERTAISINA KASVATUSKUMPPANEINA.
- HUOMIOIN PERHEIDEN MONINAISUUDEN JA YKSILÖLLISET TARPEET KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖSSÄ.
- HUOLEHDIN, ETTÄ KOULUYHTEISÖSSÄ OPPILASTA KUUNNELLAAN JA ARVOSTETAAN.
- HUOLEHDIN, ETTÄ OPPILAAN OPPIMISESTA JA HYVINVOINNISTA VÄLITETÄÄN.
- TUTUSTUN TASA-ARVOTYÖ ON TAITOLAJI –OPPAASEEN (OPH 2015: 5).

**NÄISTÄ ASIOISTA
MUODOSTUU KOULUN
TOIMINTAKULTTUURI
JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.**

OPPILAAN MUISTILISTA

- Tervehdin, kiitän, pyydän anteeksi.
- Menen rohkeasti juttelemaan muille ihmisille.
- Haluan ymmärtää muita.
- Hyväksyn toiset sellaisina kuin he ovat.
- En jätä ketään yksin.
- Kunnioitan toisten yksityisyyttä, koskemattomuutta ja maailmankatsomusta.
- Kunnioitan toisten mielipiteitä.
- Puhun arvostavasti.
- Jos näen vääryyttä, epäsopua tai syrjintää, kerron aikuiselle.
- Rakennan hyvää yhteishenkeä oppimisryhmissäni ja koulussani.
- Huomioin ja autan koulun arjessa.
- Osallistun ja olen mukana yhteisessä toiminnassa.
- Toimin vastuullisesti.

NÄISTÄ ASIOISTA MUODOSTUU KOULUN TOIMINTAKULTTUURI JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.

**NÄIN EDISTÄT
TASA-ARVOISUUTTA JA
YHDENVERTAISUUTTA!**

● **OPPILAAN MUISTILISTA**

- TERVEHDIN, KIITÄN, PYYDÄN ANTEEKSI.
- MENEN ROHKEASTI JUTTELEMAAN MUILLE IHMISILLE.
  - HALUAN YMMÄRTÄÄ MUITA.
- HYVÄKSYN TOISET SELLAISINA KUIN HE OVAT.
  - EN JÄTÄ KETÄÄN YKSIN.
- KUNNIOITAN TOISTEN YKSITYISYYTTÄ, KOSKEMATTO-
MUUTTA JA MAAILMANKATSOMUSTA.
  - KUNNIOITAN TOISTEN MIELIPITEITÄ.
  - PUHUN ARVOSTAVASTI.
- JOS NÄEN VÄÄRYYTTÄ, EPÄSOPUA TAI SYRJINTÄÄ,
KERRON AIKUISELLE.
- RAKENNAN HYVÄÄ YHTEISHENKEÄ OPPIMISRYH-
MISSÄNI JA KOULUSSANI.
  - HUOMIOIN JA AUTAN KOULUN ARJESSA.
- OSALLISTUN JA OLEN MUKANA YHTEISESSÄ
TOIMINNASSA.
  - TOIMIN VASTUULLISESTI.

**NÄISTÄ ASIOISTA
MUODOSTUU KOULUN
TOIMINTAKULTTUURI
JA MEIDÄN HYVÄ FIILIS.**